

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

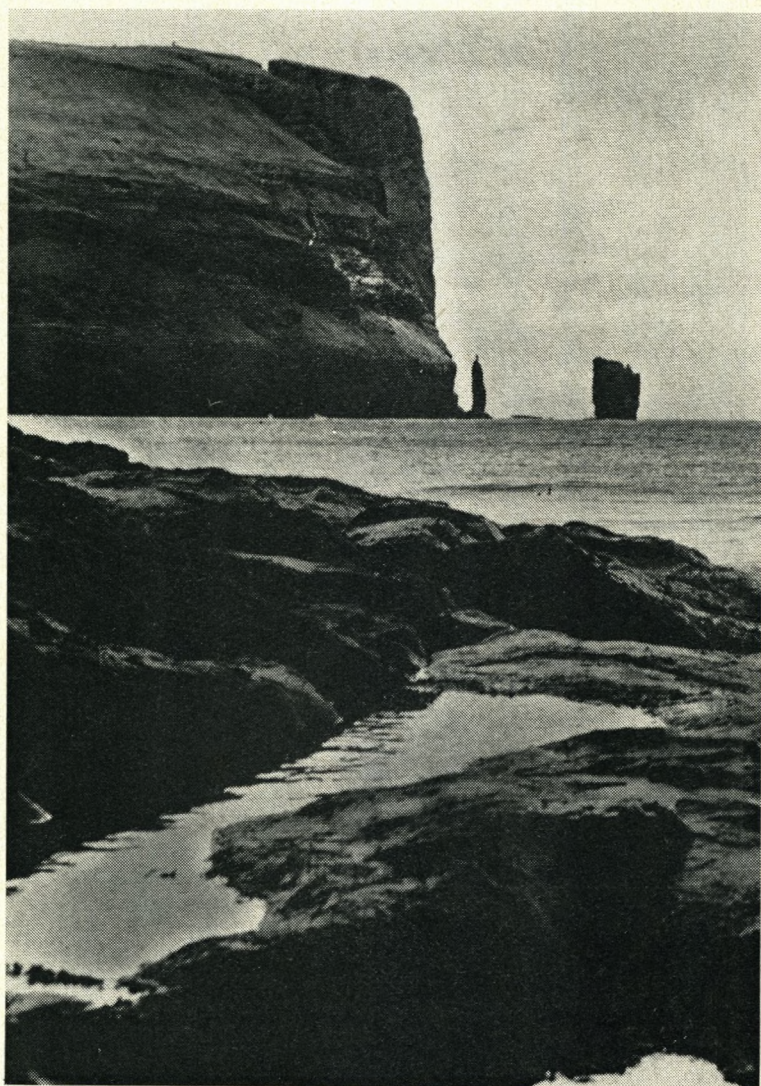
Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund
Årgang 64 . Nr. 5

Maj
1979

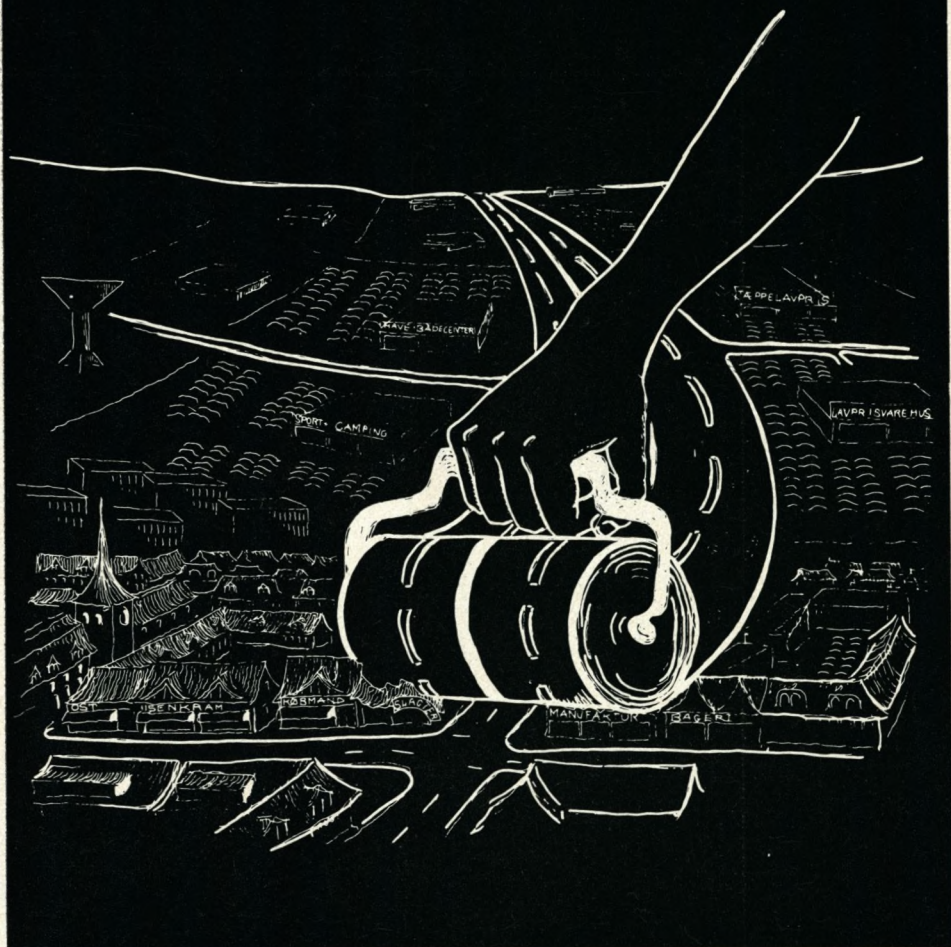

»Risin og Kellingin« ved Eide på Færøerne.
(Læs Peter Waagsteins artikel side 63).

Civiløkonomen

APRIL
1979
26. ÅRGANG

3

HARLANG & TOKSVIG BLADFORLAG A/S

Dr. Tværgade 30 · 1302 København K · Tlf. (01) 13 86 66

Formidler annoncer til mere end 20 danske fag- og organisationsblade

Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORØNER-BLADET

MAJ 1979

64. ÅRGANG

NUMMER 5

Peter Waagstein (S 43):

En Thorshavndrengs Sorømindre

Sommeren 1929 var et vendepunkt i mit liv. Jeg var optaget i 1 G. klassisk retning på Sorø Akademis Skole, og nu var jeg på vej til København ombord på Færødamperen »Tjaldur«.

Sejladens forbi Kronborg ned gennem Øresund med de mange hvide sejlere og langs de grønne skove var et smukt og uforglemmeligt syn.

Nok havde man i geografitimerne læst om Øresundsstaden, noget andet var at se den dukke frem på en solskinsdag og passere Langelinie med alle menneskene og lægge til kaj ved Asiatisk Plads, omgivet af høje bygninger. En kontrast til det daværende Thorshavn med de lave tjærede huse med grønsværestage.

Menneskemængden overvældede mig, og jeg var glad, da jeg kunne se min fader i menneskemængden på kajen. Han havde benyttet sin sommerferie til kursus på Statens Lærerhøjskole for at dygtiggøre sig som sang- og tegnelærer.

Han var en god cicerone for mig de par dage, jeg havde i København, før turen gik videre til Sorø.

Vi besøgte mange af min faders skolekammerater fra Jonstrup Seminarium, og min fader fortalte mig, at det ikke havde været så let for ham at komme fra en bygdeskole på Færøerne til en dansk skole. Efter to år på seminariet var han rejst hjem til Færøerne igen og havde fuldendt sin læreruddannelse på Færøernes Seminarium i Thorshavn. Han indprentede mig ikke at isolere mig, men søge så bred kontakt som muligt med mine danske kammerater, så jeg fik levet mig ind i det danske sprog.

Det kunne være en hemsko senere ikke at beherske sproget.

Dette råd lod jeg gå videre til de færingere, der allerede gik på Sorø, men det høstede jeg ikke ros for.

Vi, der kom fra Færøernes mellem- og real-skole i Thorshavn, havde fået en grundig undervisning i dansk af den danskfødte lærerinde. Dog generede vi os for at bruge den rette udtale, da det blev betragtet som affekteret at slippe accenten.

Vi talte jo færøsk i hjemmene, og det færøske sprog kæmpede på det tidspunkt for at komme ind i kirke og skole.

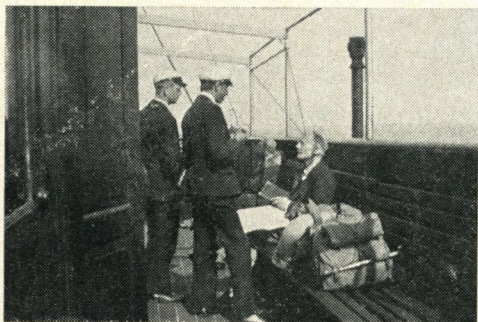
Jeg kunne ikke indse, at lærerinden skulle klandres for at lære os korrekt dansk, det ville kun bevirke, at det færøske kom til at stå i et skarpere relief.

Min morbroder, som var min lærer i latin, var en vældig sprogmand og tillige grundtvigianer og havde været højskolelærer i Danmark, før han blev præst på Færøerne.

Han lagde megen vægt på, at vi først skulle lære vort modersmål, men vi skulle sandelig også lære at beherske det danske sprog.

Kombinationen af færøsk og dansk er jo nøglen til hele det nordiske sprogområde. Mine gode skolekundskaber i latin skaffede mig optagelse på Sorø Akademis Skole, endskønt rektor havde ladet forstå, at tilgangen det år var på grænsen af, hvad skolen kunne klare – hele fem fra Færøerne.

Valgte jeg den klassiske linie, så var jeg sikker på at komme ind, og derfor blev jeg klassisk-sproglig, stærkt anbefalet dertil af min morbroder, præsten.

Holten i snak med Nybroe og Bork på Mommarkfærgeren.

Fra det gamle Thorshavn.

Jeg har ikke fortrudt valget, til trods for, at mit studium blev naturvidenskabeligt. De mange inspirerende lærere, der underviste på denne linie, først og fremmest Holten-Bechtolsheim ville jeg ikke have været foruden.

Vores græsklærer lærte os at se skønheden i Odysseus og Iliadens poesi og lagde hele sin sjæl i undervisningen.

Ikke nok dermed. Sine ferier ofrede han på os, og på cykel kørte vi rundt i Sønderjylland, hvor alle porte åbnede sig for os.

Cyklerne blev sendt til Ringe station, og så gik turen nedad de fynske alper til Fåborg, videre til Mommark og helt ned til Flensborg.

Undervejs blev der gjort ophold på de gamle krigsskuepladser og ved krigergrave, og vi unge sjæle fik et uudsletteligt indtryk af skøbnestunder i Danmarks historie. Desværre måtte vi undvære denne afholdte lærer i 2 G, da han havde fået bevilget et års orlov til studier i Grækenland.

Dette år mistede jeg noget af min selvtilid, thi klassens dux fik intimideret vikaren til at sætte min topkarakter i græsk ned. Det forvandt jeg aldrig.

Duksen havde et horn i siden på mig, da jeg ikke kunne goutere, at han trådte på alt det, som jeg i min naive konservative opdragelse på Færøerne havde lært at ære. Han var vistnok det, man i dag kalder venstreorienteret, og hans stile om sociale problemer blev beundret af vores dansk lærer og læst højt i klassen.

Jeg måtte hidkalde min kusines mand til hjælp for også at kunne levere nogle hæderlige danske stile. En, jeg skrev i min påskeferie i Wærum præstegård, opnåede også anerkendelse, men den havde forfatteren og senere kirkeminister Carl Hermansen stået fadder til.

I diskussionsklubben »Baldu« tillod en af anden observans end duksens sig at fremkomme med en afvigende opfattelse af tidens problemer.

Straks fo'r en af dennes proselytter op som en trolld af en æske og sagde de berømmelige ord:

»Quod licet Jovi non licet bovi«.

Polariseringen var stærk i trediveerne, og det hændte, at en, der ikke kunne hævde sig i replikken, gik over til korporlighed.

Jeg havde intetanende meldt mig ind i soldaterkorpset og været glad for de mange dejlige ture ud i den sjællandske natur.

Vi havde leget soldater i skovene og overnattet i hølader på gårdene og badet i Storebæltets klare vand.

Hvad vidste jeg naive dreng fra Thorshavn om politiske strømninger i Danmark?

Min drengetids Thorshavn havde været en festlig by, hvor kongens fødselsdag blev fejret med manér med, at øernes højeste embedsmænd i procession gik ud til Magnus Heinesens skanse, hvor amtmanden i galla og med vajende fjerbusk udbragte et nifoldigt hurra for Hans Majestæt, hvorefter bastionens kanoner saluterede til stor moro for alle byens skolebørn, der havde fri.

Nytårsaftnen plejede marinens fiskeriinspektionsskib at ligge illumineret på reden og sende et festfyrværkeri til vejrs til glæde for den halvmørke by, som ikke havde nogen gadebelysning dengang.

Under kongebesøg blev der rejst æresport pyntet med lyng på Kongebroen, og min fader stod og dirigerede byens sangkor.

Ikke at forglemme den højtidelige kirkeprocession på Olaidagen den 29. juli.

Derfor mit chock, da nogle af skolens drenge ikke ville rejse sig, når kongesangen blev sunget.

Jeg oplevede en brydningstid og måtte revidere mange meninger, og når jeg i dag ser på vort studenterbillede, må jeg savne duksen. Der blev sagt, at han ikke ville fotograferes sammen med os umodne barnerumper. – Ak, ja!

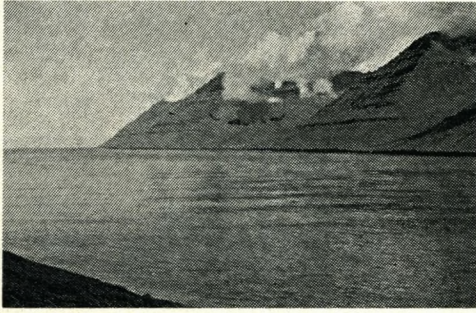
Selvfølgelig har der været et og andet at rette i kosskolemiljøet, og det er kommet med generationsskiftet, dog bør ikke alt nyt kritikløst foretrakkes for det gamle.

Når man ser tilbage, mindes man heldigvis kun det gode, selvom der også har været mørke stunder.

Hjemlængselen måtte overvindes, og den kunne være lige så slem som søsygens kvaler på turene hjem i sommerferien.

Vi havde den fordel at kunne komme hjem én gang om året – det var mere, end man kunne i sejlskibenes tid.

Færingen landsdommer Christian Bærentsen

Kallsoyarfjord.

fortalte en gang i den færøske studenterforening, at han i flere uger lå og drev i Nord-søen i vindstille og kun kom hjem med flere års mellemrum i studietiden.

Nogle overvandt aldrig hjemlængselen og kunne ikke omstille sig til livet ved den stille skovsø i den store skov. De savnede brændingens larm imod de forrevne klippekyster og det vide udsyn.

De opgav og rejste hjem igen.

»Man må lide for lærdommen som for kunsten«, sagde forfatteren Leck Fischer til filminstruktøren Erik Balling en dag senere i mit liv, da vi var på vej til Sakcak i Grønland ombord i lægebåden.

Vi var plaget af søsygens kvaler på vej til filmexpeditionens base, hvor optagelser til filmsuccessen »Kivitok« blev til.

Her er ikke stedet at omtale alle de lærere, der har været med til at forme en, men vores idrætsleder O. B. Müller må jeg nævne. Han kunne få en til at gå igennem ild og vand for sig, og vi respekterede og holdt af denne lærer.

Der var ikke noget i vejen med vores kondi den gang!

Når en stille sommeraften de smægtende violintoner fra Parnas over den spejlblanke Sorø sø blev båret ind gennem de åbentstående vinduer i sovesalen i Hovedbygningen, følte man sig himmelen nær, før man gled over i Morpheus' favn.

Dette skønne stykke sjællandske natur og de berømmelige historiske mindesmærker, som er rammen om Sorø Akademis skole, kan ikke undgå at have præget en for livet.

Peter Waagstein (S 32).

P.S. En gammel tradition

En af de gamle traditioner har ihvertfald tændt et lykkechock hos en dreng på en grå hverdag.

Jeg husker den dag, hvor gamle soranere havde været på besøg på skolen, kom en af mine kammerater løbende hen til mig og sagde:

Jeg synes, du skulle gå op på sovesalen og kigge i din seng!«. »Hvorfor det?«, spurgte jeg skeptisk. »Gør det bare«, sagde han, og

jeg gjorde så, og under hovedpuden i min seng fandt jeg en pengeseddel. Om det var en femmer eller en tier, husker jeg ikke. *Det var første gang, jeg stødte på begrebet »gammel soraner«.*

Den dag blev jeg dagens mand, da jeg kunne blive den ædle giver ved et kammersold. Den glæde, den anonyme gamle soraner havde beredt mig, var ikke gået i glemmebogen mange år senere, da jeg som jubilar besøgte skolen.

Jeg benyttede et ledigt øjeblik til at liste op på sovesalen på hovedbygningen, og i den seng, der stod, hvor min havde stået, lagde jeg en seddel i håb om at berede en anden dreng den samme glæde, jeg havde haft. Thi lommepengene slog aldrig til, husker jeg!

Peter Waagstein.

Brevkassen

Vi har med tak modtaget følgende brev fra fhv. kommunaldirektør Hans Nielsen, Aalborg, student fra 1922:

Kære redaktør.

Lad mig med et par ord følge opfordringen i bladets martsnummer til at ytre sig i anledning af genforeningsstenens afsløring eller ikke-afsløring i Akademihaven.

Jeg husker meget tydeligt, at der skete en afsløring, ved hvilken digteren L. C. Nielsen var til stede; hvor lidt eller meget officiel den var, ved jeg ikke. Jeg er imidlertid sikker på, at det er en »røverhistorie«, at de to (flere var der ikke) radikale lærere: dr. phil. Henrik Ussing og lektor Kr. Simonsen skulle have haft nogetsomhelst imod genforeningsstenen.

Det, der hidsede sindene op mod det Radikale Venstre i årene efter krigen, var dels restriktionspolitikken, man havde måttet føre under krigen, og dels spørgsmålet, om Danmark skulle have Flensborg med.

Vi radikale (i min årgang - ca. 30 - var vi to radikale) var lige så glade for genforeningen i den udstrækning den fik, som alle andre. Eksempelvis tog min far min bror og mig med til Dybbølfesten i 1920, hvor vi bl. andre mødte adjunkt, senere lektor Carl Nielsen, og året efter på cykeltur rundt i den genvundne landsdel mødte vi undervejs rektor Raaschou-Nielsen.

Må jeg efter hukommelsen citere L. C. Nielsens indskrift:

»Af muldens søvn man mig udrev,
på det jeg skulle mæle,
at Danmarks sønner samlet blev
bag Danmarks grænsepæle«.

Ord helt i overensstemmelse med flertallet af den danske befolknings opfattelse.

Venlig hilsen

Hans Nielsen (S 22).

En af *Stig Jensens* mange oplevelser fra besættelsestiden:

Stig Jensen (S 13), hvis død blev omtalt i aprilnummeret, fortæller selv om nogle få af sine mange spændende oplevelser under besættelsen i bogen »*Sandfærdige løgnehistorier fra besættelsen*«, der kom på Samlerens forlag i 1970 med et forord af Børge Outze, hvori denne siger, at titlen er misvisende, for han er ikke stødt på nogle løgnehistorier i den! Bogen er kun på 142 sider, men den er vældig spændende og samtidig fortalt med den sprudlende humor, der prægede Stig Jensen, parret med den legendariske frækhed og koldblodighed, der hjalp ham helskindet gennem mange farlige situationer.

Som en smagsprøve optrykkes her kapitlet: »Bohr« med forlagets tilladelse:

BOHR

Det begyndte med, at professor Mogens Westergaard spurgte mig, om vi kunne sørge for, at en kuffert med nogle af professor Niels Bohrs optegnelser blev bragt i sikkerhed i Sverige og eventuelt sendt over til Bohr, der opholdt sig i England.

Professor Bohr havde et lille arbejdsrum bag køkkenregionerne i æresboligen, og her havde professor Linderstrøm-Lang fundet en mængde papirer, som Bohr måske ville få brug for. Hvis tyskerne skulle finde på at ransage æresboligen, ville det også være uheldigt, om de fandt disse notater, der muligvis kunne komme tysk videnskab til nytte, selv om det var vanskeligt at få noget ud af de spredte notater og beregninger, som sikkert kun Bohr selv kunne forstå.

Linderstrøm-Lang samlede papirerne sammen, og kufferten med dem kom i sikkerhed.

Lidt senere fortalte Westergaard mig, at man var forurologet af, at tyskerne interesserede sig stærkt for tungt vand. Jeg havde ikke meget begreb om, hvad denne interesse bundede i, men efterhånden forstod jeg dog, at det tunge vand spillede en enorm rolle i forsøgene på at fremstille et nyt epokegørende våben, som ville blive af afgørende betydning for krigens udfald. Tyskerne måtte ikke komme først. Sagen var af så stor vigtighed og betydning, at jeg i hvert fald burde meddele England denne påfaldende interesse fra tysk side.

Jeg sendte et telegram med oplysninger, uden kommentarer. Meget hurtigt fik jeg svar, at spørgsmålet var »top secret«, hold næsen væk og hold kæft, til vi beder om oplysninger.

Der var ingen tvivl om, at man ønskede absolut diskretion og stilhed om emnet, og jeg viderebragte telegrammets indhold til videnskabsmændene.

De ophørte naturligvis ikke af den grund at interessere sig for spørgsmålet. De arbejdede tværtimod energisk videre med sagen, og en skønne dag kom de til det resultat, at det nok ville være det sikreste at sprænge cyklotronen på instituttet på Blegdamsvej i luften, så tyskerne ikke kunne benytte den til deres eksperimenter i forbindelse med det tunge vand.

I største »top-hemmelighed« undersøgte jeg mulighederne for en sådan aktion. Vi fandt ud af, at det kunne lade sig gøre at komme ind under instituttet og anbringe en sprængladning. Vejen var besværlig, for ikke at sige uhyre vanskelig, men det lod sig altså gøre.

Jeg forelagde resultatet af disse undersøgelser for videnskabsmændene. Jeg var lidt rystet ved tanken om at tilintetgøre et så kostbart apparat. På den anden side forstod jeg deres ængstelse for, at apparatet kunne blive til hjælp for tyskerne i deres anstrengelser for at komme først med det krigsafgørende våben. Det var klogest, mente de, at forberede aktionen, så man kunne slå til med kortest mulige varsel, når tidens fylde var inde.

Stadig meget hemmelighedsfuldt gik vi i gang med udførelsen af planerne. Jeg var bange for at få næsen i klemme efter det telegram, jeg havde fået fra England. Sprængningen ville naturligvis vække stor opsigt og måske sætte spekulationer i gang i Tyskland, som ikke passede i englændernes tys-tys program. Jeg måtte i hvert fald indhente Englands tilladelse, før vi skred til handling, men det kunne vente, til det blev aktuelt.

Arbejdet skred langsomt frem, og mine bekymringer voksede i lidt stærkere takt. Under et møde nævnede jeg mine betænkeligheder og foreslog, at man spurgte Niels Bohr om hans mening. Det havde man anset for helt udelukket, men kunne man det, ville det selvfølgelig være det allerbedste.

En kortfattet forespørgsel til Bohr blev brygget sammen, og noget lettet sendte jeg den afsted.

Jeg indstillede arbejdet. Det var så langt fremme, at det kunne gøres færdigt på ganske kort tid. Og så ventede vi på svar. Det tog år og dag, næsten, i hvert fald omtrent et par måneder. Bohr var i mellemtiden rejst til Amerika, og han var åbenbart svær at finde. Forbindelseslinierne var vel heller ikke de hurtigste. Men en skønne dag havde vi svaret. Bohr skrev, at vi for himlens skyld skulle lade cyklotronen i fred. Hvis tyskerne forgreb sig på den, ville de kludrehoveder meget snart selv få den gjort uanvendelig.

Vi åndede lettet op, allesammen. Vi havde også i mellemtiden fået så meget at vide, at vi forstod hemmelighedskræmmeriet omkring det store kapløb. Vi græd ikke over spildt mælk og spildte kræfter, men rankede os os endda i bevidstheden om, at vi havde været fremsynede og offervillige nok til at lægge vor skærv i bøssen, hvis det behøvedes.

Stig Jensen.

De danske udgravninger i Karthago er en del af et redningsprojekt, som UNESCO startede i 1972. Projektet »Pour sauver Carthage« har, som titlen antyder, til formål at redde de materielle levninger, som endnu er tilbage af oldtidens Karthago, inden den moderne bys ekspansion umuliggør al arkæologisk virksomhed. Da de tunesiske myndigheder ikke selv kan overkomme de udgravninger, de mener er nødvendige, er en del lande (deriblandt Danmark) ved UNESCO's mellemkomst inviteret til at foretage udgravninger i området. De øvrige lande er: Frankrig, England, Tyskland, Italien, Canada og USA.

Inden jeg begynder at fortælle om de danske udgravninger, tror jeg, det vil være godt kort at genopfriske lidt af Karthago historie. Overleveringen fortæller, at den føniskiske dronning Dido grundlagde byen Karthago år 814 f. Kr.; dette forholdsvis tidlige tidspunkt kan endnu ikke bekræftes arkæologisk. Senere i historien er vi på mere sikker grund, når vi udtaler os om Karthago. Dette gælder ikke mindst, når det drejer sig om de krige, Karthago førte mod Rom, De puniske Krige, som en del af læserne nok har stiftet bekendtskab med i latintimerne! Indtil år 146 f. Kr., hvor byen blev ødelagt af den romerske feltherre Scipio, var Karthago en blomstrende fønisk (punisk) handelsby, der dominerede den vestlige del af Middelhavet og en del af Sicilien (det var jo på Sicilien, de første problemer med romerne opstod). Efter romernes totale ødelæggelse af byen fortæller det, at området, hvor byen havde ligget, blev overstrøet med salt, og befolkningen solgt som slaver for at byen aldrig mere skulle genopstå. Men kun få år efter anlagde romerne en koloni på stedet, en koloni, som i løbet af de næste århundreder skulle blive en af romerrigets vig-

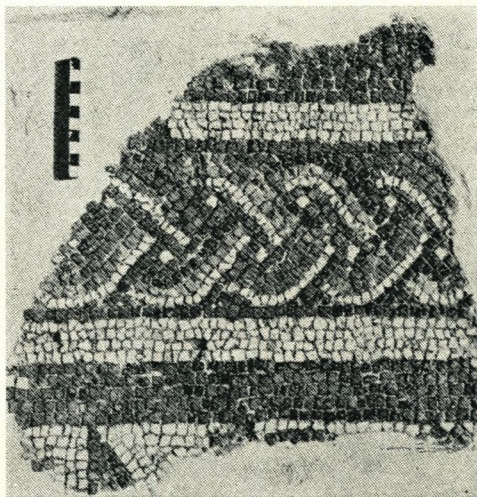

Fig. 11. En rest af »nerëidemosaikken«?

tigste; især som udskibningshavn for det korn, som Rom havde så hårdt brug for. Fra denne periode (1. årh. f. Kr.–5. årh. e. Kr.) stammer de store bygningsværker som f. eks. teatret i El Djem, aquadukterne ved Zaghuan, ruinerne i Sbeitla (Sufetula) og Antonins thermer i selve Karthago. Byen blev efter romerrigets fald beboet af vandaler og byzantinerne indtil år 698; i dette år indtog araberne byen, der efterhånden havde mistet sin betydning.

Hvordan danskerne kom til at grave på den lokalitet, hvor spaden første gang blev stukket i jorden i 1975, har sin egen lille historie. På Nationalmuseets antiksamling findes en mosaik, forestillende en nereide (en slags havfrue). Denne mosaik er fundet i Karthago i 1830'erne af den danske generalkonsul i Tunesien C. T. Falbe. Falbe var meget arkæologisk interesseret og foretog topografiske undersøgelser i hele området; disse blev foretaget sammen med englænderen Grenville Temple. Falbe ind tegnede på et kort de steder, hvor der »blev foretaget undersøgelser« (disse undersøgelser har sandsynligvis været de rene rovgravninger). Om den førromtalt mosaik står der i Kunstmuseets accessionsprotokol fra 1842, at »den blev fundet 20.–23. marts 1838 i huset nr. 90 på Falbes kort i salen nr. 4«, ligeledes fortæller det, at »der blev afdækket et meget stort gulv, i hvis midte der var forestillet i kolossal størrelse en havgud (Oceanos)«. Denne havgud findes nu i London i British Museum; Nereiden i Antiksamlingen er ganske givet et af de 4 havvæsener, der omgav Oceanos på mosaikgulvet. Så med det mål for øje at finde det miljø, hvorfra nereidemosaikken stammer, gik man i 1975 i gang med de første sondager på den lokalitet, der på Falbes kort har nr. 90. Det voldte ingen større

Fig. 3. Et vue over udgravningen med de mange arkitekturrester.

problemer at identificere stedet ud fra det gamle kort. Udgravningskampagnen i 1975 var forholdsvis kort, men resultaterne var gode nok til at give et fingerpeg om, hvor der skulle sættes ind ved en senere lejlighed. Den senere lejlighed blev i 1977, nærmere betegnet september-november, hvor jeg havde den fornøjelse at deltage.

Udgravningsholdet besøgte foruden udgravningslederen *Søren Dietz* fra Nationalmuseet af en konservator, 2 assistenter (ældre studerende) og 3 yngre studerende samt et hold tunesiske arbejdsmænd. Konservatoren og 2 studenter var i størstedelen af tiden beskæftiget med restaurering og registrering af de opgravede oldsager. Dette foregik i et af de lokale museums magasiner, der velvilligt var stillet til rådighed af det tunesiske antikvitetsvæsen. En ordentlig registrering af fundene er af stor betydning for den senere behandling af hele udgravningen.

På selve udgravningsområdet, som ligger naturskønt lige ned til stranden, gik de første dage med at genskabe målesystemet, som var udlagt i 1975-kampagnen, og med at rydde op på de steder, hvor der havde været gravet før; vejrliget havde visse steder været hård ved »profilerne«.

Efter nogle ugers gravning havde vi fået afdækket ret betydelige arkitekturrester, hvis indbyrdes forhold ved første øjekast syntes ret besværlige at klargøre, idet husene havde været genanvendt i forskellige perioder; men

at det var beboelseshuse, det rette miljø for en gulvmosaik, var der ikke tvivl om.

Den store mængde husholdningskeramik og lamper bekræftede ligeledes, at det var beboelseshuse. Størstedelen af materialet kan dateres til 4.-6. årh. e. Kr., den senromerske eller tidlige kristne periode. Fra denne periode stammer også udgravningens nok mest overraskende fund nemlig en massegrav, anlagt under gulvet i 2 af husets rum. Gravene, som indeholdt henholdsvis 5 og mindst 15 skeletter, var rigt udstyret med gravgods, som hovedsagelig bestod af kander, tallerkener og mønter. Hvorfor denne massegrav var anlagt, ved vi ikke; måske var de begravede ofre for en krig eller en epidemi. Dette spørgsmål må stå ubesvaret indtil videre.

Håbet om at finde rester af den førømtalte nerëidemosaik blev sandsynligvis opfyldt ved fundet af en rest af et mosaikgulv. Dog må der foretages yderligere udgravninger, før det med 100 %'s sikkerhed kan fastslås, om det er rester af Falbes mosaik, der er fundet, men meget tyder på det!

At give en udtømmende beretning om de danske udgravninger i Karthago er ganske umuligt på et par linier, men jeg håber, at læserne har kunnet danne sig et indtryk af, hvad der er foregået. Hvis nogen skulle være interesseret i yderligere og mere detaljerede beskrivelser af udgravningen, kan jeg henvise til Nationalmuseets Arbejdsmark 1975 p. 183 ff. og op. cit. 1978 p. 50 ff.

Claus Grønne (S 75).

SORANERAFTEN — ta' familien med!

Sammenkomst i Oldskriftsalen på Nationalmuseet

Tirsdag den 22. maj 1979 kl. 20,00

Niels Heilmann (S 42) causerer med sin båndoptager over emnet »kunstnere jeg har mødt« og vil bl. a. vise glimt af Lulu Ziegler, Lis Hooge Hansen, Bernhard Lewkowitch og Hermann Stilling.

Tobaksrygning er forbudt på museet!!

Efter causeriet vil deltagerne kunne indtage en mindre ostepretning (pris ca. kr. 25,00 excl. drikkevarer) på restaurant Bøf og Ost.

På grund af begrænset plads er tilmelding nødvendig, og af hensyn til restaurantens og Samfundets økonomi er tilmelding til ostepisningen bindende.

Tilmelding om deltagelse i hele arrangementet eller en del deraf modtages telefonisk eller pr. brevkort indtil 10. maj af Bodil Wille Møller, Ndr. Frihavsgade 84, 2100 København Ø, tlf. dag 01 - 97 12 22, aften 01 - 26 30 93 eller indtil 17. maj af Ole Perch-Nielsen, Drabæksvej 7, Blovstrød, 3450 Allerød, tlf. 03 - 27 38 25.

Glimt af en soraners farverige liv

In memoriam:

STEPHAN VOGELIUS (S 16)

25. december 1897–13. marts 1979

Vi begyndte begge i 1913 som elever på Sorø Akademi, han i matematisk, jeg i nysproglig retning og boede, som skikken var, det første år i byen.

Næste gang – efter skoletiden – jeg så Vogelius, var i 1918, da A. W. Sandberg skulle optage nogle filmscener i min fødeby, Frederikssund. Det foregik ude på Kalvøspidsen (længere inde Vikingspillene), og der var tømret op nogle store benzinholdere, som brød i brand, brandvæsenet kom, men jo mere de sprøjtede, des mere brændte det – man sprøjtede nemlig med petroleum. I den rasende mængde, som flokkedes om branden, så jeg pludselig blandt statisterne den senere skuespiller Sigurd Langberg og Vogelius, begge fra min klasse.

Vogelius var en tid provinsskuespiller, men senere kom han til reklamebranchen. Her undfangede han ideen til »De Samvirkende Annoncører«. Det vil sige, de store forlag, medicinalfabrikker og mange store virksomheder med anseelige reklamebudgetter skulle gå sammen og lave deres egen reklame-avis. Men som han sagde: »Aviserne ødelagde det hele blot ved at spørge forlagene: »Hvad med jeres boganmeldelser?«.

Da vi mødtes i 1923 havde ingen af os noget arbejde. Vogelius foreslog, at vi skulle gå sammen og danne et firma for salg af engelske tryksager i Danmark. Ideen var god nok, da vi herhjemme på det tidspunkt næsten kun kendte plakater og tryksager i 3 farvet tryk, medens englænderne lavede de fineste ting i stentryk, helt op til 7–8 farver. Jeg skaffede en kassekredit, og vi begyndte. Vi solgte, kan jeg huske, til Crome & Goldschmidt, som dengang havde fabrik i Horsens, den smukkeste plakat, hvor stoffer i alle farver væltede ud af maskinen, så naturtro, at man næsten kunne føle på stofferne. DFDS havde dengang endnu en Englandsbåd, så de fik spillekort med firmaets bomærke, Schous fabrikker fik en lang vindues-plakat for vaskpulver til alle de hundreder af udsalg, National-Scala en elegant danse-plakat, Tidens Kvinder, chokoladefabrikker etc. etc., kort sagt, vi var inde på markedet.

Sent på året 1923 holder Stauning en Rigsdags-tale om, at vi nu skal have en ærlig krone, som selv skal finde sit leje. Stauning var ikke økonom, så han tænkte ikke på, at valutaspekulanter verden over alle begyndte at baisse kronen, Sterling kursen var i januar 1923 kr. 22,50, dec. 23 24,45, jan. 24 25,00, februar 1924 27,00, så alle kunne se, hvor vi var henne med vores priser. Kunderne blev bange, og nu tog kampagnen for Dansk Ar-

bejde fat. Vi måtte lukke, og jeg fik hele tabet, men senere betalte Vogelius mig sin andel.

I 1924 standsede Revisionsbanken sine betalinger, og det fik Vogelius genialt vendt sådan, at han blev en velhavende mand. Han har selv fortalt mig, hvordan det gik til. I Helsingborg boede en konsul Bank, der var mangemillionær, og han havde godt 2 millioner til gode i banken. Vogelius gik til ham og foreslog, at hvis han kunne skaffe gode andenprioriteter i københavnske ejendomme, om han så gik med til at få disse som betaling for de 2 millioner, og det blev ja, hvis han kunne anerkende obligationernes godhed. På mit spørgsmål: Hvor kendte du konsul Bank fra?« svarede Vogelius: »Ham kendte jeg ikke, men jeg havde spillet tennis med datteren«. For at ordne den sag måtte jeg have store kanoner til hjælp, men min sagfører havde heldigvis en broder, der var højesterets-sagfører.

På det tidspunkt var der et stort ejendoms-kompleks på Amagerbrogade med 6–8 opgange til salg. Det var et dødsbo, der skulle sælge, og i de daværende 1920'ere, hvor bank efter bank skulle rekonstrueres, var der ikke mange købere. For at gøre det lettere at forstå, siger Vogelius:

»Vi fik den ene million ud af Revisionsbanken, indfrie en lille prioritet, betalte dødsboet – og udstedte en ny anden prioritet på 1 million i ejendommen til konsul Bank, og så havde vi endda penge tilovers. Direktør Skaarup havde næsten alle aktier i Nationalkomplekset (hvor Scala lå), men disse aktier lå som pant i Revisionsbanken for en større kassekredit. Da al gæld til banken skulle afvikles, måtte Skaarup sælge sine aktier til denne for at indfri sin kassekredit. For konsul Banks sidste million købte vi disse aktier, indfrie en mindre anden og tredje prioritet, udstedte så en ny andenprioritet til konsul Bank på 1 million, og min sagfører og jeg stod tilbage som ejere af 2 store ejendomme og havde endda penge foruden.

Så let, som jeg har fortalt det her, gik det slet ikke. Der var snesevis af møder, før det hele var klaret, men resultatet blev, som jeg har fortalt dig. – Citat slut«.

Når konsul Bank kunne få sine penge ud så hurtigt, tror jeg personligt, der var 2 grunde dertil. For det første var han en stor udenlandsk kunde, for det andet blev pengene stadig i Danmark.

Co-Optimisterne. Om disse fortalte Vogelius mig, at han i England havde hørt om disse skuespillere, som var ansat ved et theater, som brændte med garderobes og det hele. De lejede så lokaler, fik syet ensartede klovnedragter og optrådte så alle i delingsspil. 1925 nytårsaften startede Vogelius så Co-Optimisterne i en lille restaurant på første sal i

Frederiksberggade med Ludvig Brandstrup som førstekraft og kunstnerisk leder; det blev som bekendt en succes.

Direktør Skaarup blev som omtalt lejer hos Vogelius og hans sagfører, og der har vi forklaringen på, at Vogelius senere blev Scaldirektør. Sigurd Langberg (S 15) – klassekammeraten – og også i flere år Co-Optimist.

Flere år senere traf jeg Vogelius, og da arbejdede han med Jydsk Neon. Der skal en ret stor finansiering til, så kontrakterne blev belånt i Aarhus Privatbank. Lad os få denne historie med. Neon firmaet havde et vist beløb at belåne kontrakter for. Det var nu nået, og nye kontrakter kom til. Så gik Vogelius til banken og fik foretræde for den øverste direktør.

»Jeg ved, vi ikke kan låne mere, men hvis jeg nu kommer med en kontrakt, som er det allersikreste, man kan tænke sig. Vil De så belåne den?« – »Ja, hvis den er så sikker, som De siger, så lad os tage den!« Så haler Vogelius en kontrakt op med Aarhus Privatbank, lige tegnet for nogle uger siden. Ja, men arbejdet er jo slet ikke begyndt. Nej, men kan man tænke sig en sikrere kontrakt? Direktøren grinede, og Vogelius fik belåningen.

Jeg kan huske, Vogelius ved vort møde her

sagde: »Min største dumhed var, at jeg skiltes fra dig i sin tid, ellers havde jeg haft mine mange penge tilbage i dag. Nej, Vogelius, sagde jeg: »Det skal du ikke ærgre dig over, der var alt for meget krudt i dig, til at jeg kunne styre dig, det skulle være en langt ældre, erfaren mand«.

Jeg husker, at Vogelius og Langberg engang havde taget Ib Schønberg med til vores Parnas-frokost. Senere tog de 2 skuespillere til København, men aftalte forinden, at vi næste dags aften skulle være deres gæster i det Ny Theater, hvor begge spillede. At Napoleons generaler havde fået klassens øgenavn, forstod kun vi. Bagefter sluttede vi i »Palais de Dance«, men da vi ankom, var alt optaget, men med »Ibbermand« og Langberg dansende i spidsen ind i salen blev der straks plads.

Senere blev han en udmærket radio-reporter om arbejdsmarkedets forhold, til han gik af.

Jeg kunne blive ved, men vil slutte med at sige, du var en strålende personlighed, der altid lavede op ved vore klassefester, og vi få, der er tilbage, vil virkelig savne dig for det gode, uselviske kammeratskab.

Kgs. Lyngby, 23. marts 1979.

Folmer Steenbuch (S 16).

JACOB CHRISTIAN NIELSEN

8. juni 1900–1. april 1979

Fhv. kommunaldirektør Hans Nielsen, Ålborg, sender flg. udklip af Aalborg Stiftstidende til Soranerbladet: »Ingen, der oplevede Jacob Nielsen som Klint i »Genboerne« i skolekomedien 1919, glemte ham nogensinde; han var allerede dengang skuespiller«.

MINDEORD

I anledning af skuespilleren Jacob Niensens død udtaler teaterchef Leon Feder følgende mindeord:

Det første, jeg lærte ham at kende på, var stemmen: Dæmpet, varsom og dog forunderligt indtrængende. Han spillede onkelen i radioteatrets udgave af Lorcas »Frk. Rosita«. Skønt det er mange år siden, kan jeg stadig genkalde mig et tonefald, der ikke rigtig var af denne verden. Først flere år senere kom vi til at arbejde sammen. Det var nemlig ikke kun denne ene præstation, der formåede at gøre indtryk. Han gjorde indtryk så at sige hver gang, han påtog sig en opgave.

Den slags sjældne evner er som regel noget, man må betale dyrt for. Jacob Nielsen var ikke nogen undtagelse i den henseende. Han fik ikke noget gratis. For Aalborg Teater er Jacob Nielsen simpelthen manden, der skabte grundlaget for den nordjyske landsdelsscene. Under store vanskeligheder formåede han sammen med en lille flok idealistiske skuespillere at føre bevis for, at der i Aalborg var grobund for et fast teaterensemble. Et ensemble der ikke nødvendigvis behøvede at tage på turne den ene halvdel af en sæson, hvad der hidtil havde været bydende nødvendigt for

skuespillere med tilknytning til teatret i Aalborg.

Besættelsen afbrød denne del af Jakob Niensens teatergerning, men det er langt fra givet, at vores tredje landsdelsscene havde været placeret i Aalborg, hvis det ikke havde været for Jacob Niensens indsats.

I 1974 fik vi ham tilbage til Aalborg, og ilden var ikke slukket. I forestillinger som »Havet«, »Spillemand på en tagryg« og »Damegarderoben« placerede han sig atter stærkt i de nordjyske teatergængeres bevidsthed.

Og med glarmesteren i »Et drømmespil« og måske frem for alt som den evige jøde i »Genboerne« bekræftede han endnu engang, at her var et talent, der ligesom ikke var af denne verden. Hen vil blive husket som få.

KRESTEN MUNCH-KNUDSEN (R 09)

15. december 1892–6. marts 1979

Var født på Bloksgaard i Vestjylland. Faderen flyttede senere til Sorø, hvor han drev Afholdshotellet.

Kom i 1. mellem 1903, tog realeksamen 1909, i lære hos den kendte snedkermester N. J. Hansen i Sorø, militærtjeneste 1914–18 (blev løjtnant af reserven), drev selvstændig snedkervirksomhed i København til 1947 og var derefter afdelingsleder på en møbelfabrik.

Han var en god kammerat og en trofast soraner, navnlig sås han ofte som tilskuer på cricketbanerne, når Soranerne spillede.

Hans få endnu levende kammerater vil minde ham med glæde.

To brødre og en søster gik også på Akademi.

H.K.-M.

Frokosten 5. april 1979

i Frederiksberg Rådhuskælder

Det bemærkelsesværdigt lille fremmøde den 1. marts blev denne gang opvejet af hele 21, der var mødt op for at høre Knud Stubbe Teglbjerg (S 1923) fortælle om oplevelser i det store stille ocean. Og vi blev da heller ikke skuffet! Stubbe – det er nødvendigt med både fornavn og årgang i den familie med tre talstærke generationer på skolen – havde i 1933–34 været med på en verdensomsejling med det gode skib »Monsunen«, der endte med skibbrud på øen Vanikoro i de (dengang) britiske Salomonsøer; forinden var han dog en bælgmørk aften på Galapagos-øerne faldet over Ræder (R 1891) – soranere finder man alle vegne! Selvom Stubbe er zoolog af fag, havde han benyttet de 8 mdr.s ventetid på Vanikoro til at gøre antropologiske studier. Han fortalte om folk, der officielt er presbyterianere, men alligevel følger de gamle guder og skikke. Vi fik at høre om fjerbånd og muslinger, der blev brugt som penge, om tætoveringer og om brudekøb; i den forbindelse er møntfoden svin, og en god pige kunne koste mange års svine-afbetaling! Det britiske retssystem brødes med det nedarvede; det var gået ud over distriktofficerens havekarl, der i virkeligheden var dobbeltmorder til afsøning; det værste for ham var at skulle arbejde hver dag uden alle stammens festdage; det hjalp lidt, da han fik et bi-job som arrestforvarer! Stubbe talte stille, humoristisk og spændende om alt dette og meget mere, og vi ville gerne have hørt mere.

Forinden havde Baggesen (R 1924) spurgt om, hvorfor Genforeningsstenen aldrig var blevet rigtigt indviet; Raaschou-Nielsen (S 1920) forklarede, at hans far, rektor, havde bestemt det, fordi der havde været så megen uro om sagen, bl. a. fordi mange af drengene – deriblandt skuespilleren Jacob Nielsen – var ivrige flensborg-tilhængere; det var altså derfor, og ikke fordi Ussing og »Røde« var radikale (jfr. SB 1976:3).

Den præsiderende Clausen (S 1925) berettede, at Kunstmuseet nu har fået status som amtsmuseum, hvorved amt og kommune er kommet med tilskud, så der nu skal ansættes en halv (!) museumsinspektør.

Til stede var i øvrigt æresmedlemmerne Krog-Meyer (R 09) og E. V. Jensen (S 13); samt Palslev (S 08), C. C. Andersen og Suhr (S 14), Høfler (R 19), Dégn (R 21), Kongsted (R 26), Fink, Frandsen, Hjorth og Kamman (alle S 27), Stauning (R 29), Rantzau (R 37), Børge Jørgensen (S 38), Saxtorph (S 40) og Hjarup (S 42). Sidstnævnte var lidt rystet over at være benjamin, men jeg kan berolige ham og andre, at denne aldersfordeling er en undtagelse, som det vil fremgå af mange referater. Uden at lave statistik på deltagerlisterne vil jeg også hævde, at det kun var 50 pct., der er »fast garde«.

N. Sx.

Mere om Genforeningsstenen

Som anført i »Jul i Sorø« blev stenen ikke »afsløret«, men »afdækket« i Søsken ved Tuel sø.

Jacob Nielsen, som var præsident for »Bal-dur«, var initiativtager til planen.

Da han efter studentereksamen var rejst fra Sorø, skrev han den 5. juli til mig og bad mig sige til stenhugger Jensen om at indhugge på stenen: 15. juni 1920.

(Om indskriften i øvrigt havde stenhuggeren fået besked).

Indskriften gav anledning til kritik, idet nogle fandt, at de sidste linier: »at Danmarks sønner samlet blev bag Danmarks grænsepæle« var uheldig, fordi ikke alle Danmarks sønner blev samlede, og far blev stærkt kritiseret af »Flensborgfolkene«. (Far var tilhænger af »den Clausenske linie«). Men kritikken måtte forstumme, da det oplystes, at indskriften var forfattet af Jacobs far, digteren L. C. Nielsen, der var kendt som en ivrig »Flensborgmand«.

Det er vistnok rigtigt, at en officiel afsløring af stenen aldrig blev foretaget, formentlig på grund af det røre, der havde været. At grunden skulle være den af Jacobs lillebror, Bent, anførte, har jeg aldrig hørt, ej heller har jeg nogensinde hørt om en akademigartner ved navn L. C. Nielsen.

Herluf Raaschou-Nielsen (S 1920).

Jysk batøk

Soransk Samfunds jyske afdeling inviterer til Batøk-skovtur

*Kristi Himmelfartsdag
den 24. maj kl. 12.30
på Moesgaard ved Aarhus.*

Alle soranere (med ægtefæller og børn) er velkomne. Madkurve medbringes, batøkkæppe forefindes.

Flere oplysninger om arrangementet fås hos undertegnede.

*Hans Andersen,
(06) 15 62 90.*

Orienteringsløbet d. 6. maj 1979

Orienteringsløbet afholdes i år den 6. maj.

Vi mødes omklædte i Baldursalen kl. 08.30.

Efter løbet er deltagerne inviteret til middag på skolen.

Tilmelding senest 1. maj til:

Ole Halken,

Soldraget 60, 3460 Birkerød.

Tlf. (02) 81 56 01 efter kl. 18.00.

O. V. Halken.

Hvad vil vi også med historien?

Kommentar af Ole Warthoe-Hansen (S -34).

Fra: Fortid og Nutid, nr. 28-1. 1979.

Hvis man vil gå lige igennem et landskab, eller pløje en lige fure gennem en stor mark, må man fæste sit blik på et kirketårn eller et andet fast, fjernt punkt i horisonten. Jo flere ting, der vil drage en bort fra den rette linie undervejs, des mere må man agte på det mål, man vil nå forude.

Samtidens mennesker går, som alle andre slægtled, gennem et landskab under forandring. Det kunne lyde, som om »kulturlandskabet«, historien, er noget forudbestemt, som man vandrer ind i, men dette er naturligvis ikke tilfældet. Det er vel mennesket selv, der styrer forandringen, og hvornår har man i den vestlige verden set samfundet ændre sig med den hast, som vi kender i årene efter den anden verdenskrig? Gamle figurer i landskabet forsvinder, og nye, fremmede dukker op.

Det er unødvendigt at pege på eksempler og kendetegn, og lige så unødvendigt er det at nævne eksempler fra den litteratur, der handler om *verden* under hastig forandring. Historiens hjul har spillet puds med det traditionsbundne menneske og skiftet til overgear. Og midt i vor usikkerhed og nogen forvirring er vi ikke i tvivl om, at vi hurtigst muligt skal i gang med at formulere det fremtidens samfund, som vi ønsker.

Da »fremtidforskernerne« for 10-15 år siden begyndte at røre på sig, var der nogen på bjerget, der grinede hånligt og bemærkede: Man kan ikke forske i fremtiden! Om det var store eller mindre store profeter husker jeg ikke, men det vil være overkommeligt at blade tilbage i de gamle aviser. Den, der lo hånligt, fik også plads bag på den vingede hest, og grinet stivnede – for der var ingen mulighed for at stige af –.

Hvor står historikeren i dette spil? Et er i hvert fald sikkert: Han står ikke udenfor! Når historikeren stiller tidens nærgående spørgsmål til sig selv, vil han måske opdage, at han befinder sig i en »legitimitetskrise«: Der er ikke længere samklang mellem hans udfoldelse og den indsats, som samtiden – herunder morgendagen – forventer af ham.

Kulturformidling er et nøgleord, og bag det ligger nogle tendenser, der f. eks. peger

ud over kløften mellem professionel og »folkelig historie«. Ordet kulturformidling ser uskyldigt ud, men er det ikke. Det imødekommer og understøtter nogle stærke folkelige tendenser, f. eks. også dem vi møder i 3-400 lokalhistoriske arkiver og foreninger, hvor man siger: Vi vil ikke blot læse om arkæologi i SKALK, vi vil også grave. Vi vil være med til at finde de historiske kilder, og så går man ud og samler gamle billeder og tager båndoptageren med. Jeg skal nok selv finde min slægts historie og min egne historie – og så fylder man læsesalen på et landsarkiv til birstepunktet.

Ingen historisk institution eller forening var straks rede med tilbud til dette folkelige historiske oprud – derfor alle de nye egnsarkiver og egnsforeninger, hvor man selv finder ud af at dyrke historien på sin (egen) facon. Her ligger nogle af de fremtidsjob, som nutidens skoleungdom sidder og venter på.

Forsåvidt er historien inde i en legitimitetskrise. Historikeren ved, at nye tværgående og utraditionelle sammenhænge er under udvikling, og han ved, at han selv skal være med til at formulere dem.

Kan vi finde et forum, som er levende nok og som er fordomsfrit nok og rummeligt nok til at give plads til et stykke »fremtidens planlægningsarbejde«? Historikeren burde foreslå, at der på et universitet – f. eks. AUC – eller på Forskningshøjskolen i Haderslev blev opstillet et semester-program over Historikereens funktion i samtiden – og lidt ind i fremtiden. Og Historikeren finder vi i arkiverne på begge sider af skranken, i museernes kontorer og som publikum i samlingerne. Vi finder ham søgende efter flint og guldhorn bag plov og harve – og vi finder ham i skolerne og vore højeste historiske embeder.

Memo

Ved frokosten den 3. maj causerer museumsinspektør Tage E. Christiansen om perspektiverne i en prøvegravning i Sorø i efteråret 78.

Formandens tale ved vandballet

lørdag den 10. marts 1979

Hr. rektor, mine damer og herrer.

Sorø Akademis Skole af i dag kan måske på så mange måder minde om andre statsskoler, men engang var dette helt anderledes, for engang var her et ridderligt Akademi. Dengang dreves der andre øvelser end i dag som f. eks. ridning og fægning og andre ridderlige øvelser, men om kvinderov dengang indgik i den daglige træning, ved jeg ikke. I dag har jeg imidlertid oplevet et. Jeg har her i min lomme et bordkort, hvorpå navnet fru Danielsen står, og det er tilfældigvis den yndige dame, der sidder her ved rektors side, og som altså blev bortført af rektor, lige før vi gik til bords. Damen har næppe sat sig meget til modværge, og jeg byder mig helt for denne skæbne, idet jeg bylder princippet fra Statterne: Best man win.

Men lad os gå over til et helt andet emne, nemlig dyrenes og især menneskets hjerner. Hjernen er, som alle ved, en meget intrigant mekanisme. Nu bruges ordet intrigant jo i daglig tale i betydningen lumsk eller rænkefuld, og der er måske flere af de tilstedeværende, som i hast kan komme i tanke om en halv snes medborgere, hvis hjerner i høj grad kan forekomme dem intrigante.

Men ordet intrigant skal efter sigende stamme fra det latinske ord *intricare*, hvilket betyder indvikle, og hjernen er i sandhed en indviklet mekanisme, om hvis funktionsmåde vi praktisk talt intet ved.

Vi er ganske vist i vort kendskab til hjernen nået et godt stykke længere end den berømte danske anatom Nicolaus Steno, der begyndte sin senere så berømte forelæsning om hjernens anatomi i Paris under Ludvig XIV. protektion i 1669 på denne måde: »MES-SIEVRS« (dengang sad kvinderne endnu hjemme og baldyrede). »Mine Herrer«, sagde Steno: »I stedet for at love at tilfredsstille Deres nysgerrighed om hjernens anatomi, vil jeg her alvorligt og offentligt betro Dem, at jeg intet kender til dette emne«. Nå, det gjorde han nu alligevel, og i dag ved vi en masse om hjernens anatomi, men dens funktion er stadig en gåde for os.

Vi ved imidlertid, at den fungerer, måske mere eller mindre godt, og at den har en forfærdelig masse forskellige funktioner. Det er den, der gør det muligt for os at se, at høre, at lugte. Det er den, der trækker vort vejr og bevæger muskler. Det er med den, at vi oplever vore sorger og vore glæder, og den er også et magasin for vor erindring. Det er her, vi opbevarer indtrykket af oplevelser og handlinger og det, som udgør vore minder, som vi ofte kan hente frem til at glæde os over eller til at sørge med, og det er her, vi gemmer de erfaringer, der gør det muligt at leve vort udviklede liv, og det er ikke blot vore egne erfaringer, der oplades i vor hjerne. Vi husker også erfaringer, som slægten eller arten

har opsamlet gennem årmillioner: derfor ved kyllingen, så snart den forlader ægget, hvorledes den skal finde føde og pikke det op, derfor prøver det nyfødte føl straks at komme op at stå, og det nyfødte barn kan uden videre straks strække sit vejr og die sin mor. Det er alt sammen erindringer, vi har fået fra forfædrenes oplevelser, hvad enten disse forfædre, som nogen tror, møjsommeligt har lært det i en lang udvikling fra orm til menneske, eller det er en oplevelse, som én gang for alle er fortalt de første i slægten til evig ihukommelse.

Trods alle disse egenskaber i hjernen er der imidlertid en egenskab, som den er totalt blottet for, nemlig at opleve eller mindes fremtiden. Hvor ofte har vi ikke sagt: bare jeg vidste, hvad der ville ske, hvis jeg gjorde sådan eller sådan, bare jeg vidste, hvorledes min eller mine børns fremtid ville blive osv. osv. Den evne er vi imidlertid totalt blottet for, og det er der vel en mening med.

Alligevel kan vi jo ikke lade være med at planlægge, at tænke på fremtiden, at fantasere over den, at drømme om den:

»Min tid deler jeg således«, siger Søren Kierkegaard, »den halve tid sover jeg, og den halve tid drømmer jeg. Når jeg sover, drømmer jeg ikke! det ville være synd, thi at sove er den højeste genialitet«. – Jeg har undertiden undret mig over, om dette er en morsomhed fra Søren Kierkegaards side eller en skrivefejl, thi det forekommer mig, at drømme er den højeste genialitet. Det er gennem drømmen, at skabelsen finder sted. Vi har altså mulighed for at drømme om fremtiden, og i nogen grad skifter drømmen vel indhold gennem livet. Barnet drømmer om at blive ligeså stort som de andre, og at få en ny cykel, og den gamle drømmer om børn og børnebørn og et fredfyldt otium, og den unge drømmer om sin uddannelse og sin løbebane. Hver eneste af jer unge har jeres egen hemmelige fremtidsdrøm, og jeg mindes tydeligt som dreng, ja, jeg var vel næppe en teenager, at jeg havde tre store fremtidsdrømme: for det første at komme på Sorø Akademi, for det andet at komme på Regensen og for det tredje at blive læge, og jeg priser mig selv lykkelig, at alle tre drømme blev til virkelighed.

Sorø var min første drøm, og hvor var det et lykkeligt og stolt øjeblik, da jeg blev optaget, hvor havde vi en dejlig tilværelse herhede med kammerater, ja, selv med lærerne, en skolegård på 14 tønder land, engene, skovene og markerne til spadsere- og cykelture, søen til roning i skolens både eller endnu bedre i roklubbens in- eller outriggere, eller til skøjteløb, og det allerbedste ved Sorø var måske, at vi kunne rejse, rejse hjem på weekend fra lørdag kl. 16,00 til søndag kl. 20,00 eller på ferie. Sorø var jo ikke et fængsel.

Sorø blev en lysende perle i livets krans, en

perle, som jeg betragter med en stor glæde, og en perle, som jeg håber, at I unge forstår at værdsætte, en perle vi kan dele med andre gamle soranere af alle årgange, hvor vi end mødes. Må jeg udtrykke ønsket om, at vi også fremover skal mødes, og må jeg foreslå et trefoldigt leve for Sorø Akademis Skole.

P. Taarnhøj.

Runde fødselsdage

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i maj 1979:

2. Boghandler Georg Christensen (f. 1889), 4700 Næstved.
4. Direktør Otto Hee (f. 1929), Nobisvej 18, 3460 Birkerød.
7. Ingeniør August Konow (f. 1929), Gl. Hareskovvej 291, Hareskov, 3500 Værløse.
7. Skibsfører Frode Birkedahl Sundvig (f. 1909), Øresundsvej 92, 2300 København S.
8. Grosserer Folmer Steenbuch (f. 1899), Lyngvej 36, 2800 Lyngby.
11. Direktør, cand. jur. Jørgen Sidenius (f. 1919), Vesterbro 18, 2., 9000 Ålborg.
13. Læge Kjartan Effersøe (f. 1889), Ny Østergade 34, 3. th., 1101 København K.
16. Apoteker Henning Lang-Jensen (f. 1909), Irisvej 12, Falsled, 5642 Millinge.
17. Direktør, godsejer Peter de Neergaard (f. 1909), Gyldenholm, 4200 Slagelse.
21. Bagermester Knud Jørgensen (f. 1919), Falkonervænget 19, 3. tv., 1952 København V.
22. Translatør Henning Søndergaard (f. 1929), Elleparken 42, 8520 Lystrup.
24. Direktør Michael Brask Nielsen (f. 1904) Aa. Nielsens Vej 26, 7800 Skive.
28. Direktør Adam Boserup (f. 1919), 706 Ocean Park Boulevard, Santa Monica, California, U.S.A.

Dødsfald

OVE ROLAND JØRGENSEN (S 38)

7. september 1918—27. december 1978.

Soraner-biografier

1584—1737 — 175 kr.

1747—1800 — 75 kr.

1822—1900 — 200 kr.

1901—1960 — 150 kr.

1901—1960 — fås også i ti-års hefter a 25 kr.

Ved forudbetaling til kassererens girokonto sendes bøgerne portofrit — ellers efterkrav.

1584—1960, hele værket — 600 kr. portofrit.

MEDLEMSKONTINGENTET

er for 1979 fastsat til kr. 60,00; for juniormedlemmer (fra og med årgang 1972) — samt for medlemmer, fyldt 67 år — dog kun 30,00. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10 2860 Søborg
(01) 69 11 44
Postgiro 4 00 17 10

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island fremsendes fortrykte girokort. Medlemmer, bosat i det øvrige udland, bedes tilsende os en check lydende på danske kroner (det koster Samfundet d.kr. 5,00 at indløse en check i fremmed valuta). Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde uden yderligere opfordring, hvorved Samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

ADRESSEFORANDRINGER

meddeles til kassereren!

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge Palle Taarnhøj
(Soransk Samfunds formand)
Københavns Amts Sygehus
2600 Glostrup
(02) 96 43 33, lokal 476

LEGATANSØGNINGER stiles til:

SORANSK SAMFUND

Direktør, cand. jur. Svend Clausen
(Soransk Samfunds næstformand)
Amaliegade 21 A, 1.
1256 København K
(01) 13 51 05, (03) 19 12 35

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18—19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS

Alleen 9, 4180 Sorø
(03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

Storno

RADIOTELEFONER

Artillerivej 126

Telefon (01) 57 68 00

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE
Tlf. (03) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

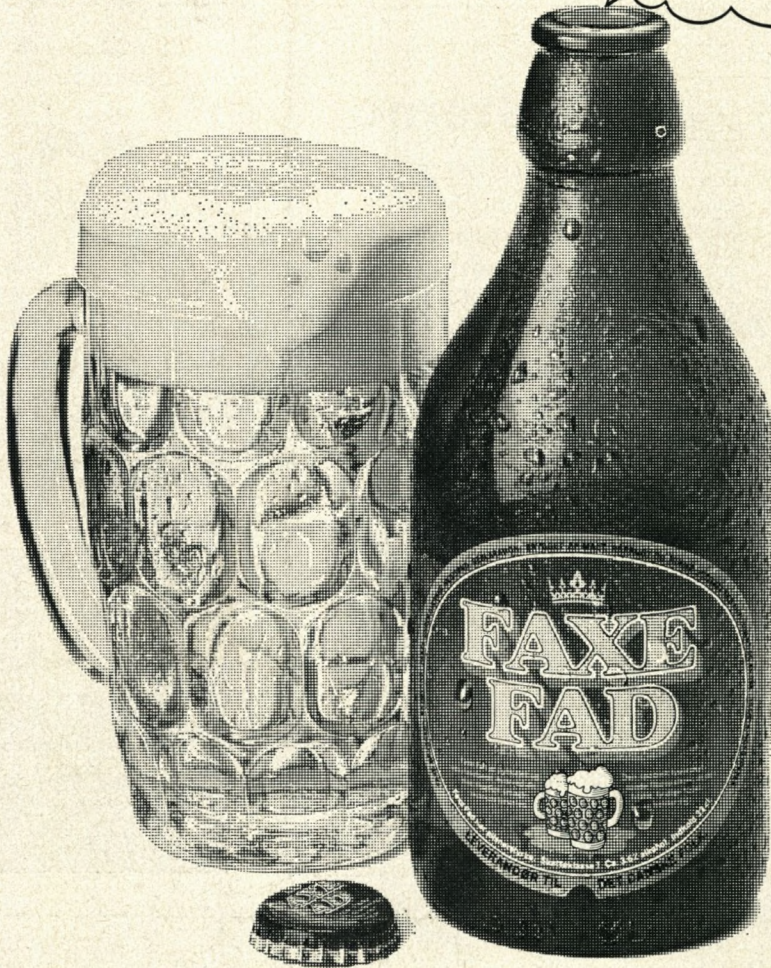
TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

Hvorfor nøjes med en almindelig pilsner, når du kan få en Faxe Fad til samme pris.

JEG ER
UPASTEURISERET.

Samme mængde og styrke som
almindelig pilsner- og samme upasteuriserede
kvalitet som Faxe Fad på dåse.

FAXE
BRYGGERI

-leverandør til det danske folk.